

«Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ», ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΜΙΑΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΕΣ

Κέλλυ Μπούσια, Ψυχολόγος, Ομαδική Ψυχοθεραπεύτρια, Θεραπεύτρια στην Κοινότητα του ΔΕ.Κ.Α., Σύμβουλος Ομάδων και Οργανισμών.

Περίληψη

Η σημασία της ψυχικής υγείας, η αλληλεξάρτηση της με τη σωματική υγεία και η επιβάρυνση που προκαλούν οι ψυχικές διαταραχές σε προσωπικό, οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο, είναι πλέον κοινώς αναγνωρισμένα. Ήδη από το 1955 ο Rennie, δίνει τον ακόλουθο ορισμό στο πρώτο τεύχος του International Journal of Social Psychiatry: «Η κοινωνική ψυχιατρική ενδιαφέρεται για την επίπτωση και την επικράτηση των ψυχολογικών παθήσεων και διερευνά βαθύτερα τους κοινωνικοπολιτιστικούς εκείνους παράγοντες που έχουν πιθανή σημασία στην αιτιολογία και την δυναμική των ψυχικών διαταραχών. Διερευνά τους σημαντικούς παράγοντες πάνω στην οικογένεια και τη κοινωνία, που επιδρούν στην προσαρμογή των ατόμων και των ομάδων στο φυσικό τους περιβάλλον. Η κοινωνική ψυχιατρική δεν ενδιαφέρεται μονάχα για τα άτομα που ζητούν ψυχιατρική βοήθεια, αλλά αναπτύσσει παράλληλα τα κατάλληλα όργανα έρευνας για να ερμηνεύσει την ψυχοβιολογική και την κοινωνικοπολιτιστική απαρτίωση του ανθρώπου. Άρα, η κοινωνική ψυχιατρική διερευνά την αιτιολογία των ψυχικών παθήσεων του ατόμου στο φυσικό του περιβάλλον». (Μαδιανός 1989, σ. 21-22, 12 τόμος Α΄)

Η κοινοτική ψυχιατρική θεραπευτική προσέγγιση έχει ως στόχο το άτομο μέσα στην κοινότητα διαμέσου της κοινότητας ως το σύνολο των σχέσεων του (διαπροσωπικών, κοινωνικών).

Η ανάδειξη της κοινότητας ως "θεραπευτή", ως ενός υπαρκτού παράγοντα θεραπευτικών και υποστηρικτικών παρεμβάσεων ενδυναμώνει και τοποθετεί τον θεωρητικό ψυχιατρικό λόγο σε επίπεδο πραγματικής ολιστικής προσέγγισης του ανθρώπου ως βιοψυχοκοινωνικής οντότητας. Το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο, λαμβάνει ως δεδομένη τη σημαντικότητα και την αλληλεπίδραση των βιολογικών, των ψυχολογικών και των κοινωνικών παραγόντων στον καθορισμό της υγείας (DiMatteo & Martin, 2006, σ.35). Εδώ υγεία και ασθένεια γίνονται αντιληπτές ως δύο αλληλοσυμπληρούμενες όψεις ενός συνεχούς ενιαίου συστήματος.

Η κατάσταση της υγείας του ατόμου εξαρτάται από το φυσικό και ψυχοκοινωνικό περιβάλλον, το οποίο με τη σειρά του διαρκώς μεταβάλλεται. Στα πλαίσια του βιοψυχοκοινωνικού μοντέλου υγείας, όλες οι ασθένειες θεωρούνται "ψυχοσωματικές", καθώς συμμετέχουν στην αέναη αλληλουχία της ψυχής και του σώματος. Σε αυτή τη βάση τίθεται μια ολιστική θεραπευτική παρέμβαση σε ατομικό επίπεδο (οργανικό και ψυχολογικό), και σε κοινωνικό επίπεδο. (Παπαδάτου & Αναγνωστόπουλος, 2008, σ. 17-19).

Ως Θεραπευτικές Κοινότητες (Θ.Κ.) νοούνται θεραπευτικά προγράμματα όπου ένα σύνολο δραστηριοτήτων, της ψυχοθεραπείας και των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων συμπεριλαμβανόμενων, σχηματίζουν το θεραπευτικό πρόγραμμα. Είναι ψυχολογικά σχεδιασμένοι «χώροι» όπου οι δραστηριότητες της μέρας, οι γενικότερες αποφάσεις και η πραγματοποίησή τους εμπλέκουν όλα τα μέλη ισότιμα, προκειμένου να βοηθηθεί η ανάπτυξη των μεταξύ τους διαπροσωπικών σχέσεων και συνεπώς η προσωπική, ψυχολογική και κοινωνική τους υγεία και ευεξία.

Η Θεραπευτική Κοινότητα έχει βασικό της πυρήνα τη συλλογική ευθύνη, τη συμμετοχικότητα, το “ανήκειν” και την ενδυνάμωση του ατόμου. Άλλωστε, ένα τέτοιο πλαίσιο κρίνεται απαραίτητο ώστε να “χωρευθούν” (“contained”) περιπτώσεις συναισθηματικών διαταραχών, διαταραχών της προσωπικότητας, ψυχώσεις κ.ά. (Lees, J., Manning, N. et al, 2004, A Culture of Enquiry, Research Evidence and the Therapeutic Community).

Στόχος των Θ.Κ. είναι η ψυχοκοινωνική υποστήριξη του ατόμου και η αύξηση της λειτουργικότητάς του μέσα από τη βελτίωση των σχέσεών του, καθώς και η συνειδητοποίηση του τρόπου με τον οποίο σχετίζεται καθένας με τους άλλους και πώς εκείνοι σχετίζονται μαζί του, συνειδητοποίηση που οδηγεί, με τη σειρά της, σε καλύτερες προσωπικές, οικογενειακές, κοινωνικές και επαγγελματικές σχέσεις. Βασική λειτουργία μιας Θ.Κ. είναι να συνενώσει ως ένας ενδιάμεσος χώρος τη φαρμακοθεραπεία, την κοινωνικοθεραπεία και την ψυχοθεραπεία με βασικό θεραπευτικό εργαλείο τις ομαδικές σχέσεις και “θεραπευτή” την Κοινότητα.

Βιβλιογραφία – Πηγές:

1. Chiesa, M. (1997). A combined inpatient/outpatient programme for Severe Personality Disorders, *Therapeutic Communities* 18: 297-309.
2. Drahorad, C. (1999). Reflections on being a patient in a therapeutic community, *Therapeutic Communities*, 20:227-236
3. Engel, G. L. (1980). The clinical application of the biopsychosocial model. *Am J Psychiatry*; 137:535-544.
4. Fildes, N & Paget, S. (2012). *Community of Communities Annual Report 2011-2012*, Publication Number CCQI139
5. Hinshelwood, R. D., Manning, N., (1979). *Therapeutic Communities*, 1st ed., Routledge Kegan and Paul, London.
6. Lees, J., Manning, N., Menzies, D., Morant, N., (2004). *A Culture of Enquiry, Research Evidence and the Therapeutic Community*, Jessica Kingsley, London.
7. Μαδιάνος, Μ. Γ., (2015). *Πολιτισμός και Ψυχική Υγεία, Η κοινότητα ως “θεραπευτής”*. Καστανιώτης.
8. Pringle, P. & Chiesa, M. (2001). From the therapeutic community to the community: developing an outreach psychosocial nursing service for severe personality disorder, *Therapeutic Communities* 22: 215-232